

TERMS FROM THE SEMANTIC FIELD OF THE NOUN *WEDDING/NUNTĂ* IN THE POETRY OF TRAIAN DORZ

Florina-Maria Băcilă

Lecturer, PhD, Western University of Timișoara

*Abstract: The current paper's objective is to take into consideration some meanings of the noun **nuntă** and of some lexical units related to it (**cununa**, **haina de nuntă**, **inelul**, **steagul**), illustrated in the lyrical creation of Traian Dorz – a contemporary Romanian poet, author of thousands mystical poems and of many volumes of memoirs and religious meditations. The author is among other Romanian writers who displayed a continuous interest for the symbols with great impact in the Romanian cultural tradition, valuing meanings according to his own way of perceiving the message and the original artistic vision. In this case, the wedding is seen as a sacrament of communion (in its diverse states) between man and Divinity, as well as an eternal union – in the biblical conception – between the groom (Jesus) and the bride (the Church). Beyond the simple illustration of such semantically revealed perspectives, which contribute to the text's framing, the meanings of the noun **nuntă** and of the others mentioned above highlight the feelings of the artistic voice, who is always in search of mystical knowledge, fact conveyed by the selected fragments, all representative for his artistic belief.*

Keywords: wedding, Mythology, Folklore, Stylistics, mystical-religious poetry

În creația lirică a lui Traian Dorz, străbătută de puternice accente scripturistice, dar și de un pronunțat filon mistic, nunta – stare extatică prelungită, episod extraordinar al bucuriei lăuntrice sau al iubirii expansive – constituie tema centrală a multor poeme (realizate în chip magistral) inspirate din alegoria grațioasă a cărții biblice intitulată *Cântarea Cântărilor*, dedicate „cununiei” / „logodnei” dintre Dumnezeu și sufletul omenesc, dintre Mirele Iisus și Biserica-Mireasă (numită astfel în religia creștină și aleasă de El pentru un atare statut); este vorba despre un gest al împărtășirii veșnice dătător de sens și de viață nouă (deci, trimițând la arhetipul creației), despre o legătură a dragostei unificatoare și izbăvitoare, țel apoteotic al unui gen de aspirație universală.

În creștinism, „nunta simbolizează armonia și izbânda, abandonul de sine și împlinirea prin celălalt, atribute care îi dau sens mistic”¹ – în cazul de față, unitatea perfectă dintre cer și pământ (în sensul „comuniunii «conjugale»”² dintre Divinitate și neamul omenesc), împlinirea certă a promisiunii pentru comunitatea tuturor credincioșilor (și pentru fiecare dintre ei), care l-au fost fii ascultători, în veghe neobosită, și vor fi răsplățiți cu pecetea eternizării la sărbătoarea unică din slava nesfârșită a Împărăției Cerești.

În poezii integrate mai ales în două cicluri de versuri care, prin însuși titlul lor, trimit la acel „Dincolo”: *Cântarea Veșniciei* și *Cântarea Viitoare*, imaginile ample, concrete, cu

¹ Doina Ruști, *Dicționar de teme și simboluri din literatura română*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2002, p. 266, s.v. *nuntă*.

² Hans Biedermann, *Dicționar de simboluri*, vol. I. Traducere din limba germană de Dana Petrache, București, Editura Saeculum I.O., 2002, p. 285, s.v. *nuntă*.

semnificații hiperbolice sau ale intensității maxime (construite inclusiv prin intermediul unor elemente-reper din același câmp semantic), oglindesc atmosfera cu totul specială a nunții perfecte atât de așteptate, încărcate de feerie, de lumină, de dragoste, de cântec și armonie, dar, mai ales, de prezența fericită și glorioasă a Celui Dorit, de Care se poate bucura neîncetat mulțimea biruitoare a celor ce I-au slujit cu dăruire continuă, sfințitoare, în pofida tuturor obstacolelor și persecuțiilor: „Răscumpărații Slavei, înveșmântați în soare, / Te vor slăvi de-a pururi, Miel Preamărit și Dulce, / **cununile de aur** și harfele-arzătoare / la sfintele-Ți picioare, cântând, și le vor duce. // Și-așa vor trece vecii, în sfânta împletire / dintre minuni și raze, **dintre cununi și ere** / și dintr-o nesfârșită cântare și iubire / ce nu știm azi ce inimi și graiuri ne vor cere. // Eternă slavă Ție, **Eternul nostru Mire**, / încă din drum spre-aceste minuni nădăjduite, / nălțăm și noi, cu lacrimi de dor și de uimire, / spre Tine,-aceste șoapte abia îngăduite!” (CVeșn 7, *Tot cerul Veșniciei*)³; „O, cum va ninge-odată iară / pe noi lumina-ntineririi / când în Cereasca Slavei Țară / vom fi **cu Mirele Iubirii!** // Dar pân’ atunci, înmiresmate / spre Tine, **Mirele Credinței**, / să ningă-n sus tot mai curate / cântările recunoștinței!” (CVeșn 109, *Ne-a nins peste trecut*); „Și, așteptând Slăvita-Ți Re-Venire [sic!] / **să ne cununi cu Tine**, cum ai spus, / Te preamărim c-o veșnică iubire, / **Preafericitul Mire Scump, Iisus!**” (CVeșn 175, *Cântând Osana Celui-Care-Vine*); „În curând ajungem / la Căminul drag / unde strălucește / al Iubirii Steag, / unde ne așteaptă / veacul nesfârșit / cu îmbrățișarea / **Mirelui Dorit**. // **Mire Drag – Iisus**, du-ne până Sus, / credincioși și drepti – unde Tu ne-aștepti, / în Căminul drag, cu-al Iubirii Steag. // Fă să nu ne temem / de nimic pe drum, / fă să nu mai pierdem / urma Ta nicicum, / fă să ardem dulce / de iubirea Ta, / să putem **la Nunta / Mirelui** cânta. // În curând ajungem, / frații mei iubiți, / dați-vă silința / mai aprinși să fiți, / mai cu multe roade / să ajungem Sus, / să ne-mbrățișeze / **Mirele Iisus**.” (CViit 114-115, *În curând ajungem*); „La Ospățul Veșniciei vin, pe-a razelor cărări, / revărsându-se din largul celor patru depărtări, / sufletele-nveșmântate în al Curăției in, / strălucind în oglindirea Feței **Mirelui Divin**. // Toți cei ce dormeau de veacuri în tăcere așteptând, / înviați de-o Față Dulce și treziți de-un drag Cuvânt, / ies ca fulgerele albe într-un nou și unic nins, / din pământ în cer, feeric, umplu-al zărilor cuprins. // Sus în Porțile Măririi falfăie **Slăvitul Steag**, / faldurile coborându-și de pe turnuri până-n prag / și din cerul cel deasupra până-n cerul cel de jos, / și din zare până-n zare – pretutindenea, Hristos. // Fața Lui răsfrânge Slava pentru câte fețe vin, / a Lui Inimă se-mparte fiecărui sân deplin / și-a Lui Gură îi sărută al oricărui obraz, / pe când Soarele Său unic stă în veșnicu-I amiaz. // ... Printre unduire de raze cu răsfrângeri de culori, / se deschide Începutul Nesfârșitei Sărbători / și la mese nesfârșite, numai aur cristalin, / vin cei ce-au răbdat cu Mielul foame și-nchisori, și chin. // Coruri veșnice de îngeri cântă reluând mereu / cele mai nemuritoare innuri pentru Dumnezeu / și-ntre toți și cu oricare șade **Mirele Dorit**, / dându-i fiecărui, unic, dragostea desăvârșit.” (CViit 188-189, *La Ospățul Veșniciei*). În ultimul poem citat, concretizarea relației unificatoare dintre Iisus și sfinții Săi (la a doua venire mesianică) este zugrăvită (asemenea pasajelor biblice cu caracter figurativ) ca un „ospăț” îmbelșugat al nunții dintre Mielul lui Dumnezeu și mireasa Lui, Biserica⁴.

Experiența interioară a prezenței Sale se petrece ca urmare a înțelegerii absolute a transcendenței, drept care misticul renunță la sine însuși și se „pierde” în El. În această întâlnire

³ Spre a nu îngreuna parcurgerea trimiterilor, am optat, în studiul de față, pentru notarea, în text, a referirilor (cu abrevieri) la volumele (aparținându-i lui Traian Dorz) din care au fost selectate secvențele ilustrative, urmate de numărul paginii / paginilor la care se află fragmentul respectiv și de titlul poeziei. Toate sublinierile din versurile citate (exceptându-le pe cele cu caractere cursive) ne aparțin.

⁴ Vezi Leland Ryken, James C. Wilhoit, Tremper Longman III (editori), *Dicționar de imagini și simboluri biblice*, Oradea, Casa Cărții, 2011, p. 683, s.v. *nunță*.

unică, restauratoare, se descoperă întreaga sursă a fericirii și neclintita speranță a veșniciei; sufletul, atras irezistibil de dorul Lui, caută să-L întâmpine în rugăciune și în haina curăției autentice, cu întreaga forță a credinței și a nădejzii în toate etapele creșterii spirituale, având drept țintă atingerea infinitului, a eternității, mai presus decât orice altă pasiune, dorință sau virtute⁵: „Îți mulțumesc că mi-ai venit, / lumina mea cea bună, / că ceasul nostru mult-dorit / ni-l vom petrece fericit, / rugându-ne-mpreună! // Rămâi cu mine fără gând / și fără nicio teamă, / șoptește-mi inimii arzând / și poartă-mi mâinile lucrând / **Tu, Frate, Soț și Mamă!** // O, nu pleca, **Iubitul meu**, / rămâi aici cu mine / și-așteaptă până-mi gat și eu / **cununa și veșmântul meu**, / **să mă cununi cu Tine!** // Atunci vom merge amândoi / pe-o rază luminoasă / și-al îngerilor dulce roi, / cântând, ne va petrece-apoi / până intrăm Acasă. // Rămâi aici să ne rugăm, / Lumina mea cea bună, / și Tatăl nostru Cel Iubit / binecuvânte fericit / **o cruce și-o cunună!**” (CBir 102-103, *Îți mulțumesc că mi-ai venit*; vezi și LNS 92). Finalul poemului demonstrează că, în viziunea autorului, nunta mistică este asociată cu ideea de dăruire totală (și totalizatoare) a Miresei, în profunzimea purității ei: „Pentru că nu poți ajunge la înviere decât prin cruce. Și nu poți să ajungi la o slavă veșnică decât prin pătimiri, cum nu poți ajunge în cer decât prin pământ.”⁶

Eul auctorial, conștient de necesitatea acută de a trăi acest act – reflectare (în „pragul veșniciei”) a frumuseții uluitoare a vieții predate lui Dumnezeu –, caută orice prilej de a-L slăvi pentru harul Său minunat: „Mulțumescu-Ți, Tată Bun, / că-mi dai zări ce nu apun, / bine cât nu pot să spun, / tot în slujba Ta să-l pun, / **cu-al Tău rai să mă cunun.**” (O 455, *Mulțumescu-Ți, mulțumesc*); „Slavă veșnică Luminii / ce mă cheamă mai cu drag / ca să-mi dea **sărutul nunții / chiar pe-al clipei morții prag!**” (CDr 205, *Slavă veșnică Luminii!*), pentru iubirea (împletită cu suferința restauratoare) oferită ca dovadă a iertării și a chemării la mântuire: „O, Tu, Judecătorul / ce trebuia să-mi spună / osânda alungării / din raiul meu pierdut / – **mi-ai dat cu Mâini de Mire / a dragostei cunună** / și binecuvântarea / cu împătrit sărut!” (CNoi 62, *Am așteptat, Iisuse*), sau de a-I fi mulțumitor pentru toate darurile, neuitând răplătirea promisă în Patria Cerească celor ce și-au închinat viața slujirii Lui: „Recunoștință, – vino la orice pas al meu / și-ajută-mă în totul să-ți fiu un drag părtaș, / căci dacă tu-mi vei pune cuvânt la Dumnezeu / eu voi intra în frunte la masa Lui, **nuntaș!**” (CVEșn 61, *Să nu-mi simt datorie*).

„Sufletul nu ajunge la întreaga lui realitate decât depășindu-se neîncetat spre Celălalt, până când nu-și mai aparține.”⁷. Așadar, această cununie implică, în mod evident, apartenența și dependența totală de Mirele Iisus, ca vocație a dăruirii nemijlocite în relația cu Dumnezeu, Căruia ființa I se încredințează fără nicio rezervă, chiar din momentul memorabil al deciziei de a-L urma și până la clipa „Eternei nemaidespărțiri” (CÎnv 190, *Îndepărtata mea iubire*): „**Ce cununie strălucită** / a fost a mea, Iisuse drag, / pe nicio casă aurită / **n-a fost nălțat mai dulce steag**, / pe nicio frunte luminoasă / n-a fost un mai divin sărut / și nimănui n-ai dat ca mie / ce dar mai scump Ți s-a părut... // Ce mâini mi-au așezat **Cununa**, / ce martori mi-am văzut cântând, / priveau și soarele, și luna / ce nu văzuseră nicicând, / roiau în jurul nostru stele / și **îngerii erau nuntași**, / stăteau în jurul mesei mele / cei mai frumoși înaintași... // Ce cor ceresc și ce cântare, / prin șapte ceruri răsunând, / cântau când sfânta sărutare / mi-ai dat-o binecuvântând / și când **cereștile inele** / mi le-ai schimbat cu mâna Ta... / – O, **nunta veșniciei mele**, / să nu te pot în veci uita!” (CCnț 47-48, *Ce cununie strălucită*; vezi și LNS 71). Ca atare, orice întrebare legată de

⁵ Vezi Jan van Ruusbroec, *Podoaba nunții spirituale sau Întâlnirea interioară cu Cristos*. Traducere din olandeza veche de Emil Iorga, București, Editura Humanitas, 1995, p. 45.

⁶ Traian Dorz, *Eterna Iubire. Scurte cugetări duhovnicești*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007, p. 79.

⁷ Paul Evdokimov, *Taina iubirii. Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, ediția a II-a revăzută. Traducerea: Gabriela Moldoveanu, București, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, 1999, p. 90.

acest aspect e retorică, răspunsul fiind mai mult decât evident: „Poate, oare, fi o clipă mai îndelung și mai puternic dorită de dragostea cuiva decât cea a întâlnirii cu Tine și a întrepătrunderii Tale?”⁸. De altfel, în concepția Sfinților Părinți ai Bisericii, „iubirea absolută nu se arată la începutul, ci la capătul unirii cu Dumnezeu. Dumnezeu biblic ne iubește cu o dragoste zeloasă, ne dorește pe de-a întregul: iubirea universală se împlinește nestânjenit atunci când Dumnezeu devine «totul în toate»”⁹, sufletul (individual și / sau comunitar) contopindu-se cu El într-un mister sacramental indescritibil, guvernat de prezența (și de intervenția) Duhului Sfânt: „Adu-mi, Vântule Divin, / dulcile ecouri / **a nuntașilor** ce vin / către noi pe nouri, / ca și noi, care suim / către ei cărarea, / să grăbim să ne-ntâlnim, / să unim cântarea... // [...] // Vîno, Vînt Ceresc, și-mi du / luntrea mântuirii / pân’ la Țărmlu unde Tu / ne-ai pus semn iubirii; / acolo-nfășoară-i drag / **steag de cununie**, / taina mea de După Prag / nimeni s-o mai știe.” (EP 7, *Vîno, Vîntule Ceresc*).

Așteptarea (cu un rol formativ ce poartă pecetea permanenței) e dublată însă, uneori, de întrebări firești (unele – cu caracter retoric, nu lipsite de o ușoară undă a ezitării), care construiesc delicat textul următorului poem (scris într-un registru similar celui citat anterior), consacrat aceleiași strânse legături existente între „calea crucii” și făgăduința „nunții” – răsplată a luptei pentru sfințirea ființei, pentru săvârșirea și desăvârșirea binelui de sorginte divină: „Pentru Cine-mi pun eu oare astăzi flori pe masă, / pentru Cine-mi fac curată primitoarea casă, / pentru Cine pun porțiței **steagul de mireasă?** / – Pentru Tine, pentru Tine, Crucea mea frumoasă. // Cui mi se-ndulcește gândul ca un stup de miere, / Cui îi tot privește-n cale lunga mea vedere, / Cui îi spune mii de gânduri plânsa mea tăcere? / – Ție, numai Ție, Scumpa, Dulcea mea Durere! // De ce seara vine plânsul nelipsit la mine, / dimineața, Bucuria de ce nu-mi mai vine, / de ce inima-mi întregă Ție mi s-aține? / – Soarele vieții mele, de ce uiți de mine? // Vîno, Dimineață Sfântă, zările-mi străluce, / vîno, pune-mi **o cunună albă** după Cruce, / vîno, gura Ta să-mi spună șoapta cea mai dulce, / – vîno, / și din împreună nu mi Te mai duce!” (CNoi 46-47, *Pentru Cine-mi pun?*). În „cununia” spirituală are loc deci misterul unirii dintre suflet și Hristos, ca relație de dragoste trăită la intensitate supremă, ceea ce facilitează ridicarea mai presus de sine, în sensul lepădării complete de cele trecătoare, al renunțării iminente, spre a se putea cufunda și „strămuta” în Dumnezeu, dar, mai ales, spre a-I permite pătrunderea înăuntrul lui, cu îmbrățișarea Sa iubitoare, oferită nouă, „pentru că ni se cere să **devenim una cu Hristos** [subl. aut.], transformându-ne în tot atâtea sedii ale prezenței și ale cuvântului Său.”¹⁰: „Noi doi, Iisus! – ce lupte / și ce vrăjmași mai sînt¹¹ / pîndindu-ne lumina / și sfîntul legămînt / – dar crucea-mbrățișată / pe vecii de apoi / **ne-a-mpreunat cununa**, / făcîndu-ne *un* Noi.” (CBir 205, *Noi doi, Iisus*). „Nunta duhovnicească, ca treaptă culminantă a extazului mistic, reprezintă unirea deplină, identificarea totală cu celălalt. Această stare e numită nuntă mistică, pentru că unirea dintre mire și mireasă e deplină și eternă. [...] În toate aceste trepte, iubirea dintre mire și mireasă e articulată

⁸ Traian Dorz, *Prietenul tinereții mele*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2009, p. 134.

⁹ Paul Evdokimov, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*. Traducere, prefață și note: Teodor Baconsky, București, Editura Anastasia, [f.a.], p. 46.

¹⁰ Idem, *ibidem*, p. 75.

¹¹ În textele poeziilor lui Traian Dorz publicate, la noi, în ultimii ani, întâlnim frecvent forma *sunt* (în conformitate cu norma actuală de flexiune a verbului *a fi*), deși se pare că întotdeauna poetul și-a manifestat, explicit sau indirect, preferința pentru *sînt* – formă verbală întrebuintată în toate volumele sale tipărite la edituri din străinătate înainte de 1989 și realizate exclusiv pe baza manuscriselor –, motiv pentru care a și așezat-o, de nenumărate ori, în rime, mai ales că era vorba despre respectarea unei norme literare a epocii respective.

pe focul iubirii divine. Această iubire înflăcărează, topește, unește și identifică la maxim [sic!] cele două persoane care se iubesc într-o mistuire totală.”¹²

În câteva dintre pasajele citate, este de reținut metafora *cununii* / *încununării* – principalul atribut al miresei, emblemă solară a unei autorități de rang regal, a onoarei și a gloriei, a nobleței sau a binecuvântării pentru cei ce o poartă, motivație a luptei susținute și semn al unei inițieri superioare, al implicării în dimensiunea unificatoare a nemuririi, al biruinței asupra păcatului ori al răsplătirii (pentru virtutea castității) și al protecției față de cei răscumpărați¹³, al învierii și al transcendenței, al trecerii la o nouă stare ontologică, cea a perfecțiunii suverane – fapt care nu trebuie ignorat sau desconsiderat de natura umană trecătoare, supusă tentațiilor de tot felul, dar învăluită de aureola luminii cerești, întru înălțare, iluminare și mântuire: „– Ajută-mi, Rugăciune, / cât încă lupt și sui, / să trec orice genune, / sfințit iubirii Lui, // Iubirii și cântării / din care cred și sper / spre clipa-**ncununării** / din cel din urmă cer.” (CNem 43-44, *O, crește-mi, Rugăciune*); „Slavă veșnică Iertării / Care ne-a pecetluit, / pentru **Ziua-ncununării**, / Chipul Celui Strălucit!” (CNem 45, *Slavă veșnică Iertării*); „Dă zbor, prin rugăciune, puterii firii noi, / înalță-ți conștiința adesea temătoare, / în urmă ți-e păcatul, nici nu privi-napoi, / aleargă **spre cunună** ca zorile spre soare.” (COrm 173, *Nu te lăsa*); „Împodobește-te ca luna / și soarele cel strălucit; / – o, tinerețe fericită, / de slava lui Hristos sfințită, / **ce dulce-ți vei primi cununa** / din **Mâna Mirelui Slăvit!**” (EP 27, *Ce tineri se luminează zorii*); „Doamne, starea asta tristă nu-mi lăsa pe totdeauna, / nu-mi îndepărta iubirea și **nu-mi despărți cununa**, / nu lăsa să mă zdrobească muntele ce-l port de-o vreme, / nici pustiul să-mi înghită duhul meu ce-nfrânt se teme. // [...] // Doamne, nu lăsa ca Taina cea cu Tine-mpreună / s-o aduc întruna jertfă, sângerând îndurerată, / nici să-mi cumpăr tot cu prețul cel mai greu de zvârcolire / orice scurtă și pândită clipă rară de iubire. // Ci Te-ndură, Doamne,-odată, Tu, Care-ai făcut minunea, / și-mi privește sfășierea, și-mi ascultă rugăciunea, / și mă scapă din adâncul unde-mi arde **cununia**; / – pentru clipa trecătoare, fă să nu-mi pierd veșnicia.” (CCnt 30, *Doamne, starea asta*).

Alteori, motivele literare amintite sunt întregite de transpunerea, în tablouri încărcate de poeticitate, a pildei despre cele zece fecioare, inspirate din *Evangelia după Matei* (capitolul 25, versetele 1-13), cu termeni-simbol integrați cu sensurile lor sacralizate (*candela* – întru chipare a nevoii de veghere mai profundă, ca stare de spirit, a binecuvântării de Sus, a credinței neîntrerupte, a înălțării, a dragostei și a luminii eterne, a energiilor divine; *uleiul* / *untdelemnul* – reprezentare a comorilor credinței vii, a slujirii în înțelepciune, blândețe, închinare și fapte bune, a harului și protecției lui Dumnezeu, a mângâierii și vindecării, a puterii și înnoirii sufletești, a izbăvirii și bucuriei, a luminii, prosperității și purificării sfințitoare¹⁴): „Să nu-mi sfârșesc **oleiul** / decât când voi intra / **la slava Nunții Tale** / cu cei veniți pe nori, / nici harfa să se spargă / decât când va cânta / frumsețea măreției / cu care-ai să cobori” (CInv 160, *O, să nu mor!*); „O, tare dor

¹² Cornel Toma, *Postfață la Zorica Lațcu-Teodosia, Poezii*, ediția a doua. Cuvânt-înainte de arhimandrit Teofil Părăian. Ediție îngrijită și postfață de Cornel Toma, București, Editura Sophia, 2008, p. 274.

¹³ Vezi Ivan Evseev, *Simboluri folclorice. Lirica de dragoste și ceremonialul de nuntă*, Timișoara, Editura Facla, 1987, p. 198; idem, *Enciclopedia simbolurilor religioase și arhetipurilor culturale*, Timișoara, Editura „Învierea”, 2007, p. 141, s.v. *coroana*, și p. 159, s.v. *cununa*; Victor Aga, *Simbolica biblică și creștină. Dicționar enciclopedic (cu istorie, tradiții, legende, folclor)*, ediția a II-a, Timișoara, Editura „Învierea”, 2005, p. 97, s.v. *coroana*, și p. 106, s.v. *cununa*; Hans Biedermann, *op. cit.*, p. 113-114, s.v. *coroană*, și p. 124, s.v. *cunună*; Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, volumul 1, A – D, București, Editura Artemis, 1995, p. 371-375, s.v. *coroană*, *cunună*; Leland Ryken, James C. Wilhoit, Tremper Longman III (editori), *op. cit.*, p. 201-202, s.v. *coroană*, *cunună*.

¹⁴ Vezi Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, volumul 3, P – Z, București, Editura Artemis, 1995, p. 409-410, s.v. *untdelemn*, *mir*; Victor Aga, *op. cit.*, p. 395, s.v. *uleiul*; Leland Ryken, James C. Wilhoit, Tremper Longman III (editori), *op. cit.*, p. 1079-1080, s.v. *untdelemn*.

– mai pot purta / povara-ți sfințitoare, / dar greu simt inima sub ea / cum cântă și cum doare, / mai pot – o, tare dor – mai pot / sui cu crucea încă, / dar simt cum arderea-de-tot / e tot mai grea și-adâncă! // O, tare dor – mai pot privi / lumina viitoare, / dar clipa când se va ivi / cum voi putea-o oare? / Mai pot – o, tare dor, – să-ntind / cântarea spre cunună / și candela să-mi ard, veghind / ajungerea-mpreună. // O, tare dor – mai pot, căci știu / că încă o clipită / și-apoi de-a pururi am să fiu / o dragoste-implinită, / mai pot – o, tare dor – și cânt / când rugul se-ntetește / știind cu ce slăvit avânt / va-ncepe ce sfârșește!” (CVeșn 129, *O, tare dor – mai pot...*); „Nu sta adormit ca cele cinci fecioare fără-oleu, / când e-așa de-aproape ceasul să Se-arate Dumnezeu; / caută, până poți, să afli untdelemnul cel de Sus, / să nu bați la ușa Nunții după ce-a închis Iisus.” (CViit 99, *Nu-ți clădi*).

O serie de poezii trimit, prin construcția mesajului lor, la alte metafore sau simboluri asociate nunții în parabolele biblice ori în textele cu caracter alegoric, cum sunt îmbrăcămintea adecvată acestui eveniment (cf. *Matei* 22: 11-12¹⁵) sau inelul (cf. *Luca* 15: 22). Astfel, *haina de nuntă* prefigurează, în sens pozitiv, comorile cerești, virtuțile, candoarea, inocența, curăția interioară cu care trebuie să fie împodobiți cei ce au trecut printr-o transformare autentică și aspiră să ajungă în Cer, împreună cu sfinții lui Dumnezeu: „Treci peste anii viitori, / Iisuse Drag, și vină, / ne du mai sus, mai sus de zori, / spre Țara de Lumină; / și-n clipa când ni-i cununa / cu-a Slavei Tale Taine, / schimbați, ca Tine vom purta / a’ Păcii albe haine.” (CCm 15, *De dorul Tău, Iisus Iubit*); „Să-mi iau haina cea de aur / pentru prânzul invitat, / – Cerule, începe-ți Nunta, / iată ultimul intrat!” (CUrm 7, *Să-mi iau harfa cea de aur*); „Iisuse, când din nou gândim / la Slava viitoare, / Te preamărim – și ne silim / spre-o tot mai naltă stare. / Nu numai în al Tău lăcaș, / ci vrem să-Ți fim la masă, / nu numai haina de nuntaș, / ci harul de Mireasă, / Te preamărim, Te preamărim, / Iisus, a Ta Mireasă!” (CVeșn 49, *Iisuse, când din nou*); „Va fi frumos cu Tine, / Iisus, în veci și-n veci! / Ce fericiți vom merge / pe-a Cerului poteci, / ce-mbrățișat vei face / al nostru viitor, / veșmântul Nunții noastre / ce în strălucitor – *Iisus, Iisus, tot dulce / e-al nostru viitor!*” (CVeșn 108, *Ce bine e cu Tine*); „Mai cântați pe Duhul / Cel Preasfânt de Sus, / Care de la Tatăl / ni L-a dat Iisus; / El ne-mbracă viața / în veșmânt frumos / pentru Sărbătoarea / Nunții lui Hristos.” (CViit 19, *Mai cântați o dată*). Iubirea însăși se convertește în cel mai potrivit și mai pur veșmânt pentru acest moment special al speranței și al elevației¹⁶: „Și dragostea să-mi fie ca primul strop de mir / din amfora întâiei fecioare înțelepte, / ca mantia de Nuntă, ca inul de Ofir / – și sufletul meu astfel, Iisuse, să Te-aștepte!” (CÎnv 147, *Cântarea mea să fie*). De remarcat, în atari pasaje, faptul că înfățișarea hainei de nuntă echivalează cu sugestia albului imaculat, dar și cu strălucirea incandescentă, generată de intervenția grației divine, drept care primirea unui asemenea veșmânt înnoitor, adecvat pentru clipa intrării în Patria Cerească (alături de creația nemuritoare, inspirată de Sus), devine o rațiune certă a rugăciunii stăruitoare: „O, cerul meu cel tânăr, dă-mi haina de lumină / cu care să m-apropii învrednicit de Soare / și slobodă intrare pe Poarta ta divină, / și harfa cea de aur – spre veșnica-ți cântare! // [...] // Ce n-a-nțeleș pământul, ce nu putea-nțelege, / slăvește tu, cum lumea nici nu putea să știe, / ce-a stat ascuns de lume, oprit de-ngusta-i lege, / înalță tu, cinstindu-i eterna cununie!” (CVeșn 218, *O, cerul meu cel tânăr!*); „O, Mire Drag, de când mi-ntind / spre Țărmu-acesta gândul / și cât doresc să mă desprind / de toate, cuprinzându-l! / – Ajută-mi să-l ating având / veșmântul cel de soare / și să mă-ntâmpini ascultând / Cântarea-mi Viitoare...” (CE 184, *O, iată Țărmul Fericit*).

¹⁵ Trimiterile la textele biblice din lucrarea noastră conțin titlul cărții respective, urmat de numărul capitolului și al versetului / al versetelor la care se face referire.

¹⁶ Vezi Leland Ryken, James C. Wilhoit, Tremper Longman III (editori), *op. cit.*, p. 422-423, s.v. *in*.

„În orice iubire dintre iubit și iubită se oferă un simbol sau un semn pentru garantarea unirii lor. Dacă în planul uman inelul și legământul sunt modurile prin care se garantează iubirea dintre mire și mireasă, în planul iubirii creștine semnul cel mai evident al iubirii sau unirii dintre cei doi este dat de prezența celui iubit. În planul mistic e vorba de o superioritate evidentă pentru că se trece de la simbol la realitate.”¹⁷. Prin urmare, haina de nuntă trimite la ideea înnoirii interioare, implicit asumate cu luciditate, în vederea pregătirii pentru marea zi a cununiei cu Hristos, promise tuturor celor ce nu au abandonat lupta, ci au învins, prin El, ispitele din afară sau pe cele ale sinelui: „Cântările-mi vor ține locul / la masa dragostei cu voi / și ne-ntâlnim când veți întoarce / prin câte-o lacrimă napoi. // Mă duc să-mi iau o harfă nouă / și-o altă carte cu cântări, / și **un alt veșmânt de cununie** / spre Ziua dulcii Așteptări. // Am să mă-ntorc când tot pământul / de grâul sfânt va fi-nverzit / și cerul nou va fi-n veșmântul / **Ospățului Sărbătorit**.” (CBir 89, *Mă duc să dorm puțin...*); „Crin fii, dar, cu dulce rouă / și cu raze-mpodobit, / ca **la Nunta cea mai Nouă** / să-nsoțești pe Cel Iubit. // Dar fii crin chiar dacă-o vreme / trebuie să stai în spini, / știe Cel ce-o să te cheme / printre oaspeții divini. // Fii crin, dar, miresme sfinte, / proaspete și dulci purtând, / – **ale Mirelui veșminte** / ai să-mpodobеști curând. // Crin dar fii – și strălucită / slavă lângă Soare ai, / taina ta nedespărțită / unică va trece-n rai.” (CE 21, *Dar fii crin*).

Ipostaza de element indispensabil acestei nunți a veșmântului (în concordanță cu textele evanghelice) este complet conștientizată în ceasurile de căință ale eului liric, în îndemnurile adresate în stil paremiologic sau în exclamațiile ori în interogațiile cu caracter meditativ, ce vin să ilustreze insistent anularea oricărei posibilități de a intra la nuntă a celor surprinși a fi fost infideli Creatorului, supuși atracțiilor și ușurătății lumii, lipsiți de o veritabilă schimbare lăuntrică: „O, de-aș fi crezut, Iisuse, / cu adevărat că vii, / cum Ți-aș fi ieșit nainte, / ca la Sfintele Florii, / cum aș fi-mbrăcat veșmântul / sfintei Tale cununii / – o, de-aș fi crezut, Iisuse, / cu adevărat că vii!” (CVeșn 146, *Dac-aș fi crezut!*); „O, dac-ai mai putea lupta / un an, o zi, o dată, / ca să-ți păstrezi iubirea ta / frumoasă și curată, / ca să-ți păzești acel dar sfânt / al vieții fără vină, / **cu ce strălucitor veșmânt / te-ai cununa-n lumină!**...” (CCnț 84, *Atâția ani...*); „Cum ai intrat **în Nunta Sfântă** / tu, **cel fără veșmânt 'noit?** / Curând te va-ntreba Stăpânul / și-ai să muțești înmărmurit.” (CViit 173, *Cum ai intrat aici?*); „Ce loc frumos și tu aveai / **la masa nunții sfinte**, / când te-așteptau să intri-n rai / **a cerului veșminte!** / Câți îngeri stau atunci cântând, / să-ți iasă înainte, / dar toate le-ai pierdut, căutând / al lumii blid de linte!... // Ce sân ceresc te-ar fi primit, / dacă-ntorceai odată, / cu ce sărut te-ar fi sfințit / Preafericitul Tată, / dar cât de-adânc te-ai despărțit / de Casa minunată / unde-ai fi fost sărbătorit / **cu-o nuntă necurmată!**...” (EP 18, *Ce loc frumos*).

În unele versuri, simbolistica de inspirație biblică a veșmântului de cununie se asociază cu aceea a *inelului*, cele două elemente fiind indisolubil legate de atașamentul statornic față de chemarea Duhului Sfânt, de invitația stăruitoare la eliberare sufletească: „De ce rămâi departe când drumul ți-e deschis, / de ce-ntorc fără tine câți soli ți s-au trimis? / De ce nu-mbraci veșmântul de nuntă dăruit, / de ce nu ieși inelul cel scump, făgăduit?” (CDr 9, *De ce rămâi departe?*), de acceptarea jertfei lui Hristos ca singură soluție izbăvitoare din întunericul morții și ca mijloc de a accede în dimensiunea eternității: „Și totuși Tu, Iisuse, ești Cel ce m-ai salvat, / prin Cruce, din pierzare, din moarte și păcat, / în Templul Veșniciei cu Tine m-ai luat, / **cu cea mai albă haină de har m-ai îmbrăcat**, / **inelul Tău de aur în deget mi-ai schimbat**, / **picioarele-n sandale cerești mi-ai încălțat**, / și Ceru-n sărbătoare întreg l-ai adunat / în clipa când alături de Tine m-ai legat. // De-atunci, pe veșnicie, **cu Tine-s cununat** / și nu doresc, Iisuse, un loc mai

¹⁷ Cornel Toma, *op. cit.*, p. 275.

minunat / decât să-Ți fiu în totul urmaș adevărat / și-ascultător statornic pe drumul Tău curat, / oricât ar fi pe lume cu plâns împreunat, / căci nu-i mai mare slavă decât să fi-ndurat / ocara Ta alături, răbdând nevinovat, / adevărind cu sânge că nu Te-am înșelat.” (CCm 77, *Cu cine să Te-asemăn?*). Iată cum semnificațiile acestor elemente sunt „decodabile” în următorul poem care reflectă începutul unei împărțări (în cadrele dragostei adevărate, unice) a făgăduințelor sacre dintre Dumnezeu și poporul Său (văzut ca unitate, dar și ca individualități), în termenii unei logodne (cf. *Osea 2: 21-22*): „Atunci când ne predăm deplin / în slujba lui Hristos, / ne vom primi prin har divin / **veșmântul luminos / și-ncălțământul cel sublim, / și-al dragostei inel / și fericiți ne-nvrednicim / să ne unim cu El. // Logodna noastră-n Duhul Sfânt / se face-atunci ca-n rai, / schimbați prin sfântul legământ, / primim alt chip și grai, / ne altoim în Trup divin / și-n Sânge cu Hristos, / spre rodul Lui tot mai deplin, / mai dulce și frumos. // ... O, dacă-am fost noiți prin Har, / născuți din Dumnezeu, / atunci, iubind fără hotar, / ne-am înălța mereu / și, inspirați de Duhul Sfânt, / ne-am transforma nespus, / pân’ am ajunge-mpreunând / **cununa** cu Iisus.” (EP 46, *Întâi să fim*).**

Altfel spus, inelul rămâne „pecetea darului Duhului Sfânt” pe treapta cea mai înaltă a desăvârșirii, semnul unirii definitive dintre om și Divinitate, arhetipul călăuzirii providențiale și al protecției asupra destinului discipolilor Săi de pretutindeni și de totdeauna, în dorința atotputernică de a-i salva de sub imperiul limitelor impuse de natura lor pământescă și „de a-i repune în drepturile moștenirii lor cerești”¹⁸, reflex al devotamentului, al promisiunii de a rămâne în credință fără sfârșit, în slujire statornică și în dragoste nemuritoare: „... Sus la picioarele Iubirii / de lângă care-ntâi ne-am smult, / ne vom lăsa sosind Acasă / ca de departe, de demult... // Și-n Mâna Celui Drag vom pune / tot ce-am putut păstra din vis: / **inelul logodirii noastre** / ce ni l-a dat când ne-a trimis.” (CCm 171, *Se va desface-odată*); „Nu-mi da spadă mare, / nici armură grea, / eu nu sunt în stare, / Doamne,-a le purta, / ci îmi dăruiește / **scumpul Tău inel**, / mi se potrivește / numai singur el.” (CÎnv 153, *Eu Ți-s umbra mică*), inclusiv în cadrele necesarei căințe: „O, dragoste zdrobită ce mă primești acasă / acum, când vin din țara unde-am plecat nebun, / nu merit **nici inelul, nici locul de la masă**, / nu, Doamne, că doar plânsul mai este-n mine bun!” (CBir 72, *O, dragoste zdrobită*).

Concluzionând, se poate afirma că poezia lui Traian Dorz e, prin excelență, un imn special consacrat înaltei taine a unirii (paradoxale a) divinului cu umanul, a infinitului cu finitul, în atmosfera iubirii curate, excepționale și, prin aceasta, inepuizabile și inconfundabile – reflex al unei concepții profund teologice și mistice despre trăirea în Hristos. Poemele invită la conturarea unei imagini a ființei conduse, ca o mireasă, spre însoțirea netrupească, imaterială, cu El, sub auspiciile unui veritabil mister al dragostei dintre creație și Creator, prin intermediul căreia sufletul – aflat în epectază, care se referă la „nesfârșitul «urcuș duhovnicesc» al omului către infinitatea lui Dumnezeu”¹⁹ – are posibilitatea de a atinge treapta cea mai înaltă a desăvârșirii. Iubirea înseamnă deci mai mult decât o stare, un sentiment sau o virtute, e negrăitul mister, transcendentul în stare pură, fără de care, în procesul de restaurare sufletească (mergând până la asemănarea cu Hristos – scop și împlinire a creației), țelul cel mai înalt al îndumnezeirii nu ar fi posibil²⁰; el „se realizează printr-o hristificare permanentă, printr-o schimbare ontologică a

¹⁸ Leland Ryken, James C. Wilhoit, Tremper Longman III (editori), *op. cit.*, p. 424, s.v. *inel*.

¹⁹ Paul Evdokimov, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, p. 190.

²⁰ Vezi *Nota editorului*, în * * *, *Cuvânt despre liniște. Scrieri ziditoare despre lucrarea mântuitoare*. Traducerea textelor: Pr. Gheorghe Tilea, Pr. Grigorie Teodorescu, Ilie Iliescu, Pr. Mihai Vladimirescu, Gherontie Cruceada, Radu Duma. Ediție îngrijită, note și comentarii: Radu Duma, București, Editura Herald, 2002, p. 5-6.

omului.”²¹. Sigur că, pe lângă nuanțele variate în care este valorificat motivul liric al nunții, de o densitate metaforică uluitoare (datorată integrării elementelor lexicale din acest câmp semantic în asocieri inedite, cu valențe simbolice), impresionează expresia cea mai adâncă a experiențelor ilustrate în versuri, sublimarea lor, legătura de o intimitate copleșitoare a eului auctorial cu Divinitatea (Care e parte din ființa lui), comuniunea reciprocă ce dă viață, sens, frumusețe, lumină, infinitate, revelație.

Surse

- CBir = Dorz, Traian, *Cântarea Biruinței*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
 CCm = Dorz, Traian, *Cântarea Cântărilor mele*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
 CCnț = Dorz, Traian, *Cântările Căinței*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2008.
 CDr = Dorz, Traian, *Cântări de Drum*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2006.
 CE = Dorz, Traian, *Cântările Eterne*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2008.
 CÎnv = Dorz, Traian, *Cântarea Învierii*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
 CNem = Dorz, Traian, *Cântări Nemuritoare*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
 CNoi = Dorz, Traian, *Cântări Noi*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2008.
 CUrm = Dorz, Traian, *Cântările din Urmă*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
 CVeșn = Dorz, Traian, *Cântarea Veșniciei*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
 CViit = Dorz, Traian, *Cântarea Viitoare*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2008.
 Dorz, Traian, *Eterna Iubire. Scurte cugetări duhovnicești*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
 Dorz, Traian, *Prietenul tinereții mele*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2009.
 EP = Dorz, Traian, *Eternele poeme*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2010.
 Lațcu-Teodosia, Zorica, *Poezii*, ediția a doua. Cuvânt-înainte de arhimandrit Teofil Părăian. Ediție îngrijită și postfață de Cornel Toma, București, Editura Sophia, 2008.
 LNS = Dorz, Traian, *Locurile noastre sfinte*, ediția a II-a, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2010.
 O = Dorz, Traian, *Osana, Osana*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2005.

Bibliografie

- * * *, *Cuvânt despre liniște. Scrieri ziditoare despre lucrarea mântuitoare*. Traducerea textelor: Pr. Gheorghe Tilea, Pr. Grigorie Teodorescu, Ilie Iliescu, Pr. Mihai Vladimirescu, Gherontie Cruceada, Radu Duma. Ediție îngrijită, note și comentarii: Radu Duma, București, Editura Herald, 2002.
 Aga, Victor, *Simbolica biblică și creștină. Dicționar enciclopedic (cu istorie, tradiții, legende, folclor)*, ediția a II-a, Timișoara, Editura „Învierea”, 2005.
 Biedermann, Hans, *Dicționar de simboluri*, vol. I. Traducere din limba germană de Dana Petrache, București, Editura Saeculum I.O., 2002.
 Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri*, volumul 1, A – D; volumul 3, P – Z, București, Editura Artemis, 1995.
 Evdokimov, Paul, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*. Traducere, prefață și note: Teodor Baconsky, București, Editura Anastasia, [f.a.].

²¹ Cornel Toma, *op. cit.*, p. 271.

Evdokimov, Paul, *Taina iubirii. Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, ediția a II-a revăzută. Traducerea: Gabriela Moldoveanu, București, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, 1999.

Evseev, Ivan, *Enciclopedia simbolurilor religioase și arhetipurilor culturale*, Timișoara, Editura „Învieră”, 2007.

Evseev, Ivan, *Simboluri folclorice. Lirica de dragoste și ceremonialul de nuntă*, Timișoara, Editura Facla, 1987.

Ruști, Doina, *Dicționar de teme și simboluri din literatura română*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2002.

Ryken, Leland, Wilhoit, James C., Longman III, Tremper (editori), *Dicționar de imagini și simboluri biblice*, Oradea, Casa Cărții, 2011.

van Ruusbroec, Jan, *Podoaba nunții spirituale sau Întâlnirea interioară cu Cristos*. Traducere din olandeza veche de Emil Iorga, București, Editura Humanitas, 1995.